

Agroresursu un
ekonomikas
institūts

Noturīga un multifunkcionāla piena nozare

Latvijā:

izaicinājumi un risinājumi

30.11.2021.

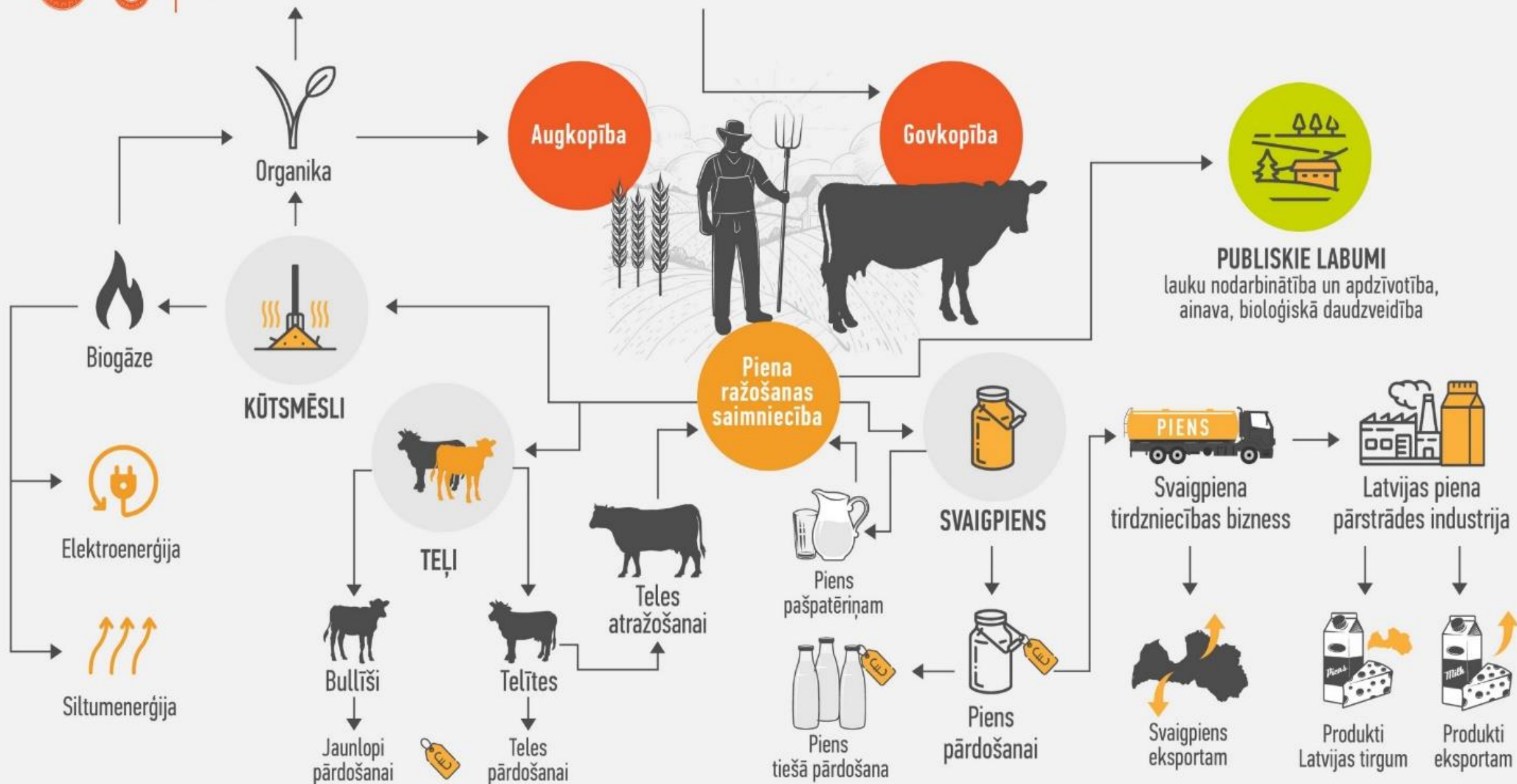
Pētījuma «Stratēģijas izstrāde noturīgas un multifunkcionālas piena nozares attīstībai Latvijā» rezultāti

Autori: Ieva Leimane, Agnese Krieviņa, Sallija Ceriņa, Ingūna Gulbe, Ilona Osīte, Silvija Dreijere, Alberts Auziņš, Pēteris Lakovskis

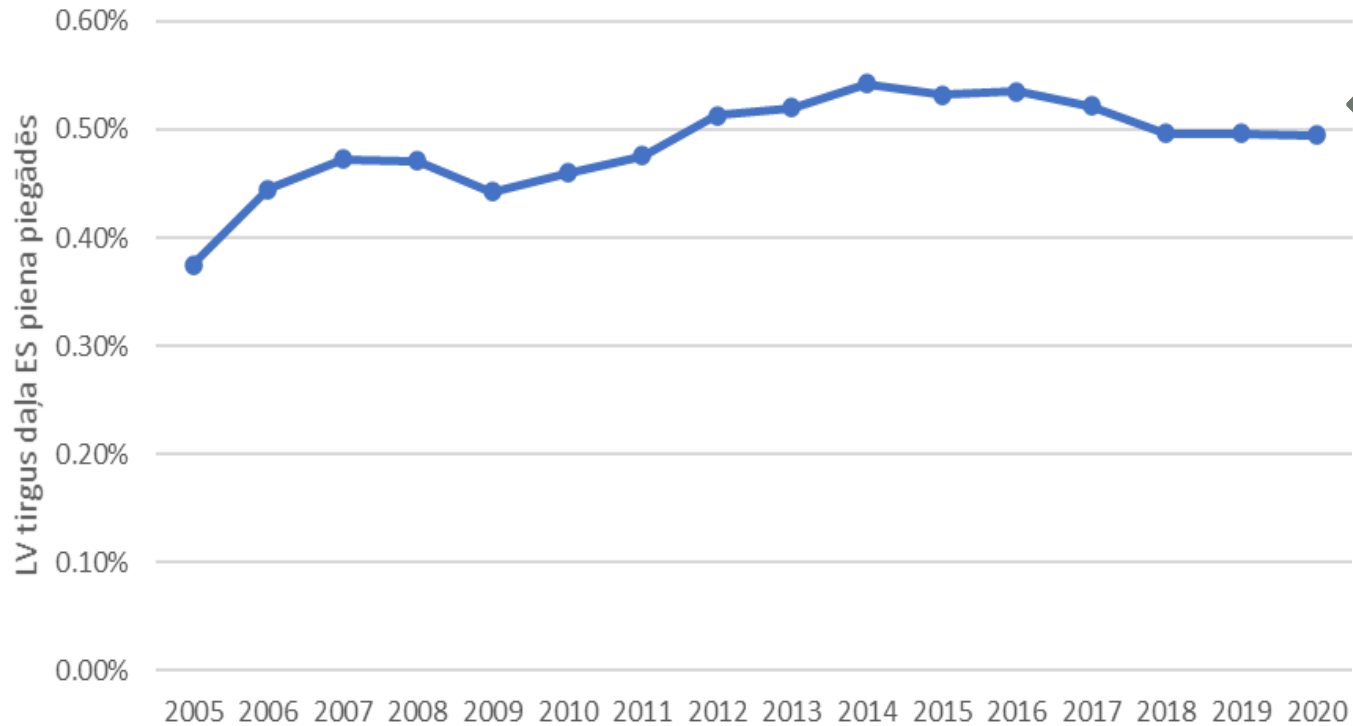

GRAUDU SAIMNIECĪBA, LOPBARĪBAS BIZNESS

PIENA NOZARE LATVIJĀ

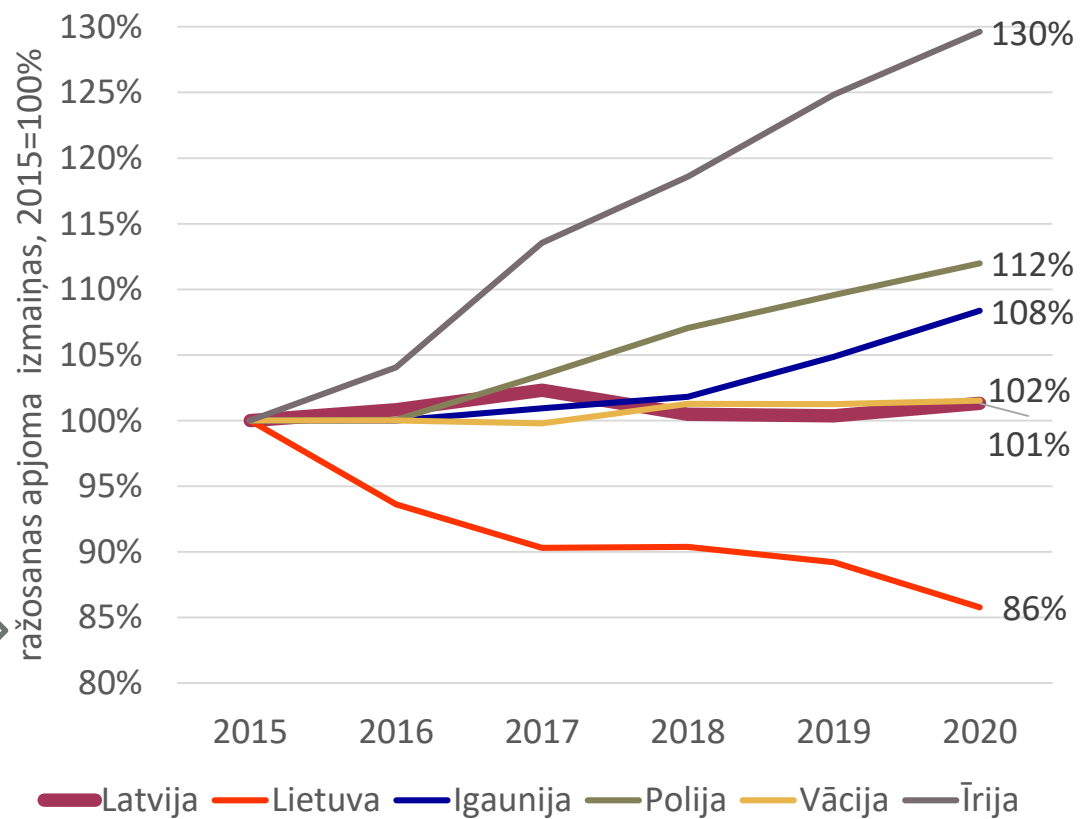

KOPŠ KVOTU SISTĒMAS ATCELŠANAS 2015.GADĀ

LV tirgus daļa ES piena tirgū rūk

Avots: Eurostat

Piena ražošana LV stagnē

Avots: Eurostat

PIENA RAŽOŠANĀ STRUKTURĀLAS PĀRMAIŅAS

Saimniecību grupas	Saimniecību skaits		Slaucamo govju skaits		Piena ražošana, tūkst. t 2020
	Struktūra 2020	2020/ 2015	Struktūra 2020	2020/ 2015	
1-9 sl.govis	79%	54%	17%	62%	129.1
10-29 sl.govis	14%	77%	18%	76%	146.7
30-49 sl.govis	3%	80%	9%	79%	75.1
50-99 sl.govis	3%	93%	15%	93%	134.5
100-199 sl.govis	1%	92%	13%	95%	139.7
200 +					

Avots: CSP

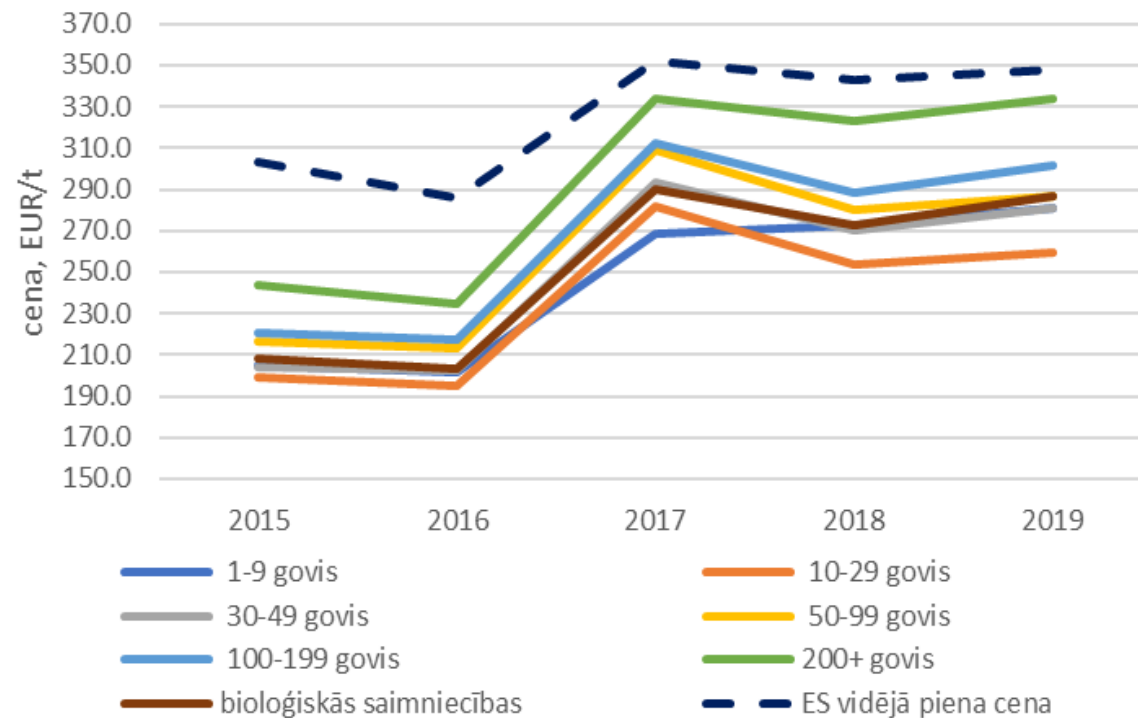
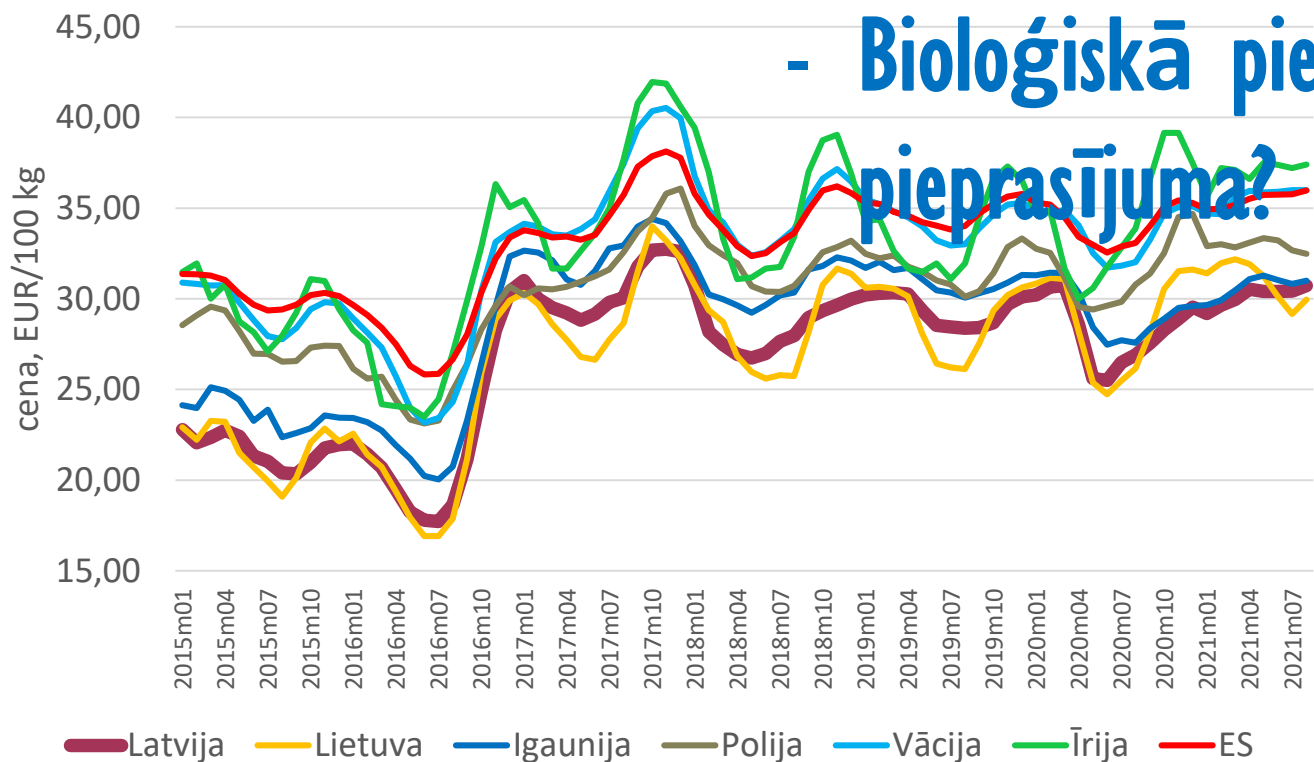

KAS TRAUCĒ?

Piena iepirkuma cena Latvijā ilgstoši:

- 50 EUR/t salīdzinājumā ar ES vidējo piena
iepirkuma cenu

- Bioloģiskā piena cena neadekvāti zema: nav

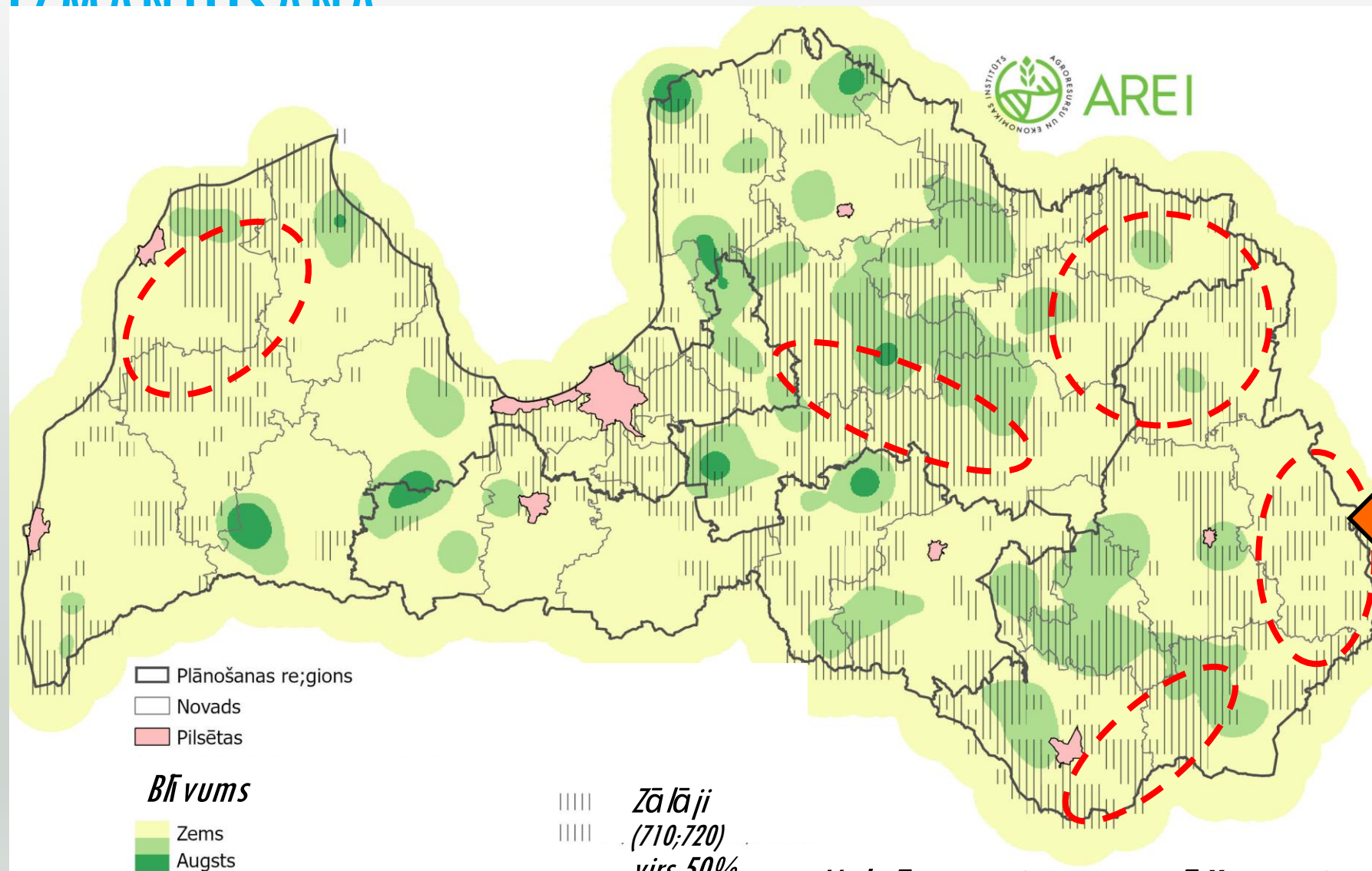
Piena iepirkuma cena ES dalībvalstīs, DG Agri dati

Piena iepirkuma cena LV, SUDAT

LATVIJA NOVEROJAMA SARUKOSA ZĀLAJU PRODUKTĪVA

IZMANTOŠANA

Slaucamo govju

blīvums:

Skaitis/100 ha LIZ

(5x5 km kvadrantos)

*..areāli ar lielu zālāju
īpatsvaru un zemu
slaucamo govju
blīvumu*

Avots: AREI pēc LDC un LAD datiem

*Maksāt par ainavu uzturēšanu vai tomēr veicināt zālāju produktīvu
izmantošanu?*

STRATĒGISKĀ IZVĒLE —

LAUZT PIENA NOZARES STAGNĒŠANAS TRENDU, VAIROT EKONOMISKO NOTURĪBU UN SAGLABĀT MULTIFUNKCIONALITĀTI:

Piena iepirkuma
cena tuvinājusies ES
vidējam līmenim

Ražošanas izaugsme
(tauki + olb.v.)
vismaz 110 tūkst.
tonnu gadā

Bioloģiskā
piensaimniecība
vismaz ¼ no govju
skaita

Platībā pieaugoša
zālāju produktīva
izmantošana

Kooperācija vismaz 2/3
no kopējā govju skaita

SEG emisijas uz
produkcijas vienību
samazinājums vismaz
10%

NUE atbilst Taksonomijas
regulējumam

Vietējās pārstrādes
izlaide = x2

VĪZIJA UN VĒRTĪBAS

Latvijas piena nozare ir **ilgtspējīgas pārtikas ražošanas sistēmas** vēstnese Latvijā.

Nacionālā bagātība

Ienākumi no
produkcijas
pārdošanas tirgū

Zālajos uzkrātās
enerģijas pārvēršana
pārtikā

Droši, uzturvielām
bagāti produkti

Vides ilgtspējai atbilstoša
un gudra saimnieciskā
darbība

Sadarbība, izaugsme un
efektivitāte

SEŠU PAVEDIENU STRATĒGISKĀ PĪNE

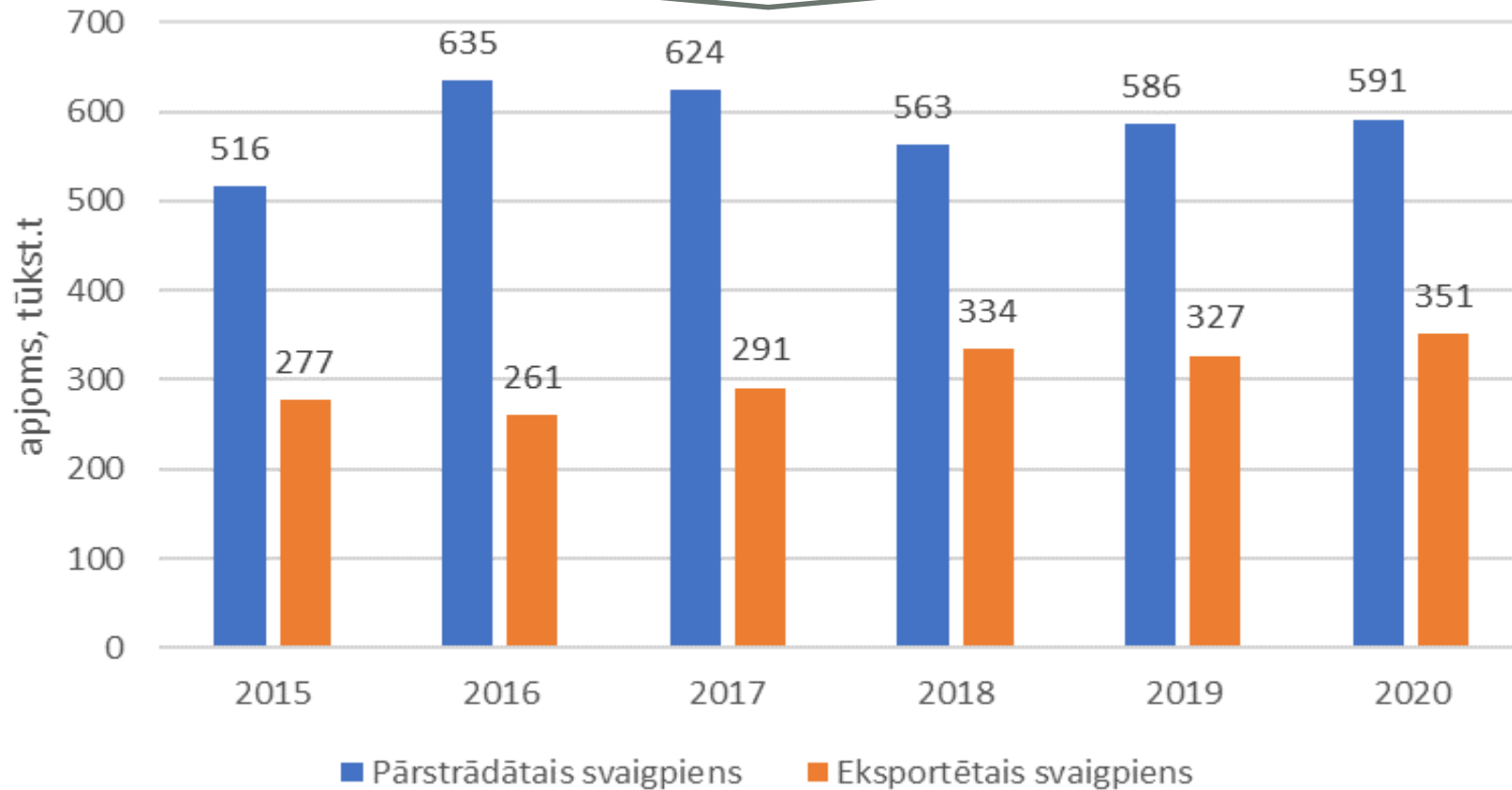
- 1. Esošo piena pārstrādes uzņēmumu kooperācijas restarts – eksportam un inovatīviem produktiem
- 2. Piena ražotāju kooperācijas pacelšanās jaunā līmenī – apjomam un pārstrādei
- 3. Piena ražošanas izaugsme ģimenes saimniecībās – noturīgai un multifunkcionālai piensaimniecībai
- 4. «Bioloģiskais piens – no lauka līdz galdam» stratēģijas attīstība un īstenošana
- 5. Zaļā kursa izaicinājumu risināšana
- 6. Zināšanu attīstības un pārneses sistēmas koordinēts restarts

INTEGRĒTA ATTĪSTĪBA, SADRUMSTALOTĪBAS MAZINĀŠANA UN

SADARBĪBA

vietējā pārstrāde tiek galā ar ~60% vietēji saražotā piena

- Kooperācijā tikai 23% no specializētajām piena saimniecībām (2019.g.)
- Vidēji 1 KS piena iepirkums ~24t/dn
- Piena pārstrāde ~0.7t/nodarb. dienā (2019g.)

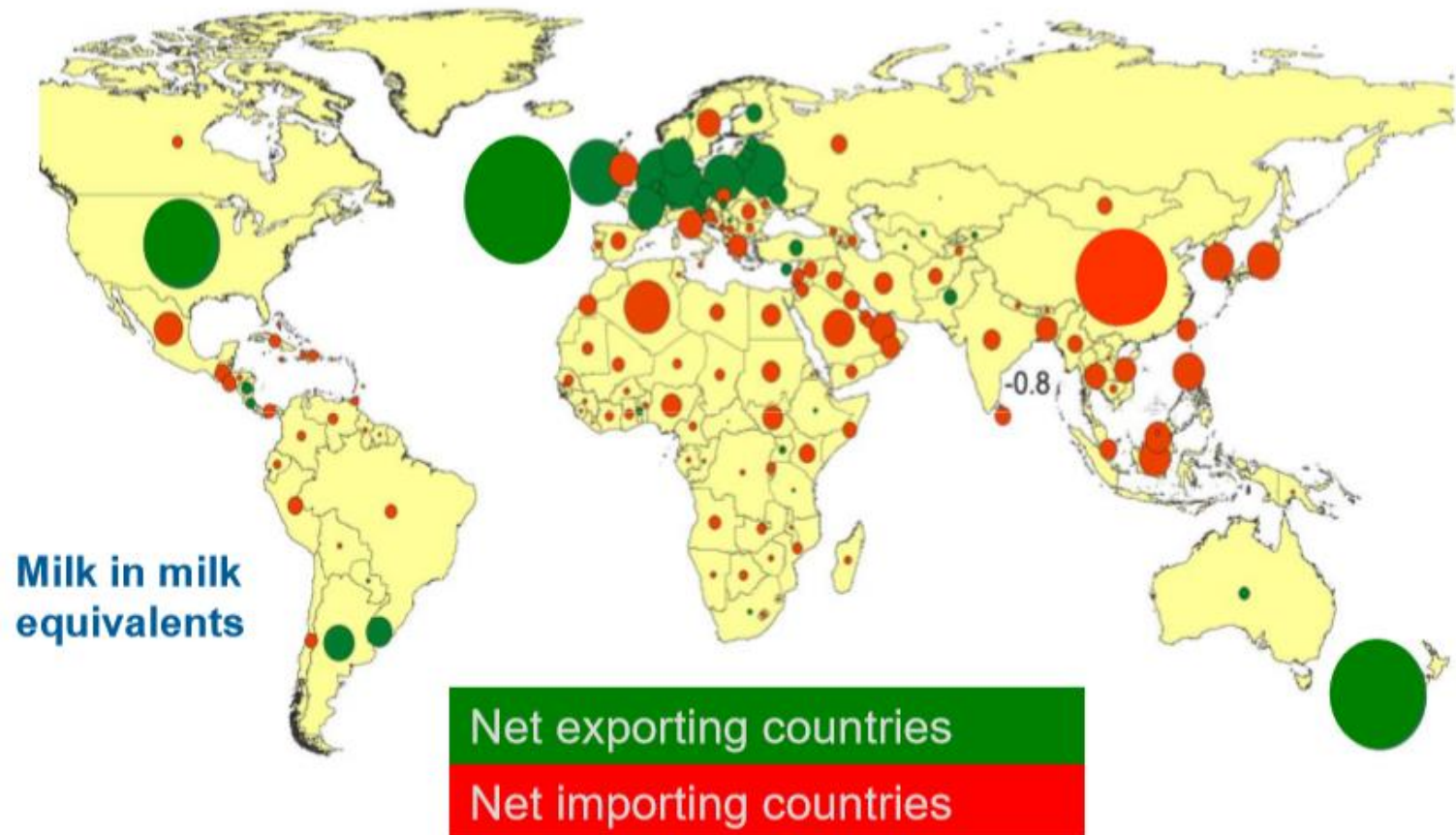
Avots: autoru aprēķins pēc CSP un LDC datiem

VERTIKĀLĀ INTEGRĀCIJA UN SADARBĪBA — VITĀLI SVARĪGA

- Starptautiskajā tirgū — tikai pārstrādāti piena produkti:
  - Siers
  - Piena pulveris
  - Sviests
- ES (un LV) — neto eksportētāja
- Globālajā tirgū pieprasījums augošs
  - Tomēr Krievijā importa vajadzība sarukusi līdz minimumam

Milk surplus and deficit 2030

PIENA RAŽOTĀJU KOOPERĀCIJAS PACELŠANĀS JAUNĀ LĪMENĪ

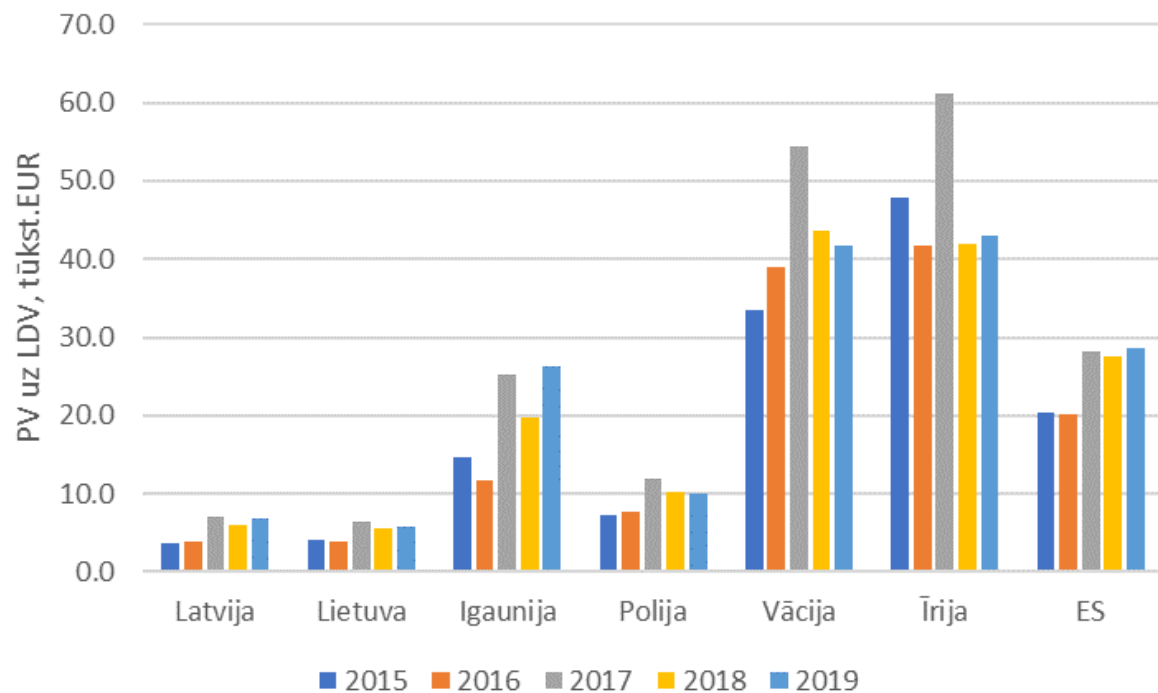
Piena ražotāju konsolidēšanās kooperatīvajās sabiedrībās

Kooperatīvo sabiedrību sadrumstalotības mazināšanās

Kooperatīvas sabiedrības pārvaldīta, inovatīva piena pārstrādes rūpnieciskā kompleksa attīstība

REDZAMĀ UN NEREDZAMĀ NEEFEKTIVITĀTE

Avots:

Eurostat

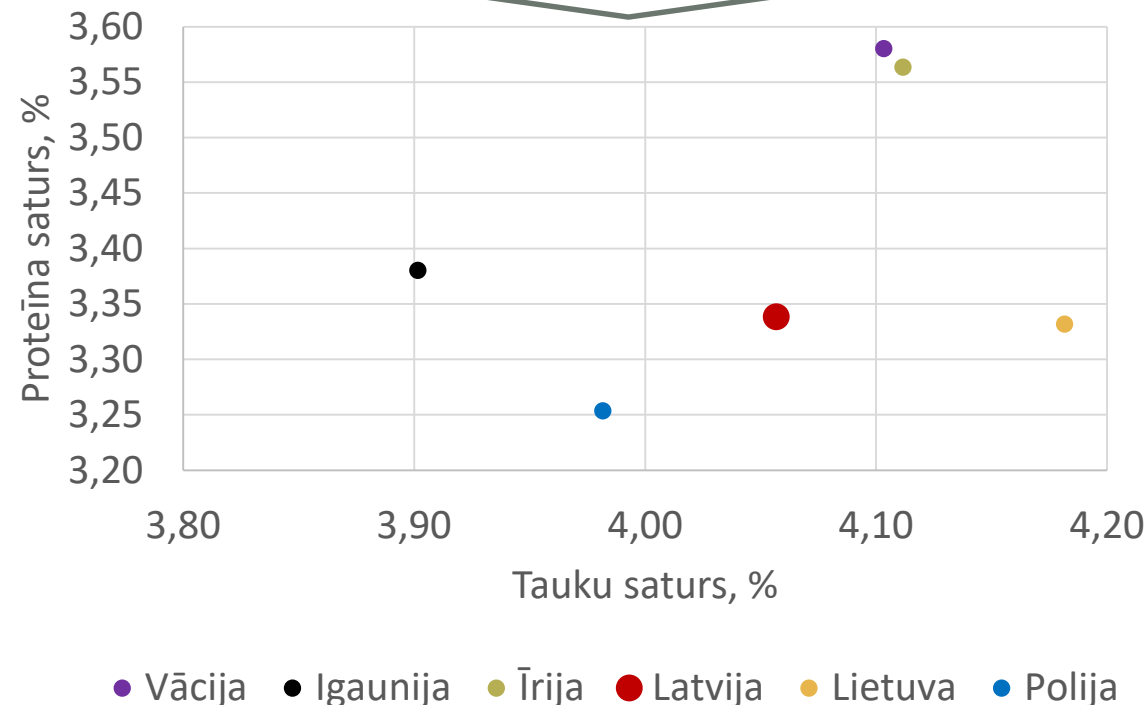
Izvēlētā ēdināšanas pieeja nesniedz gaidīto rezultātu;

Arvien zems mehanizācijas līmenis

Nepietiekamas zināšanas un kompetence

ražošanas organizācijas jautājumos

LV vidējais piens ir tukšāks nekā DE un IE

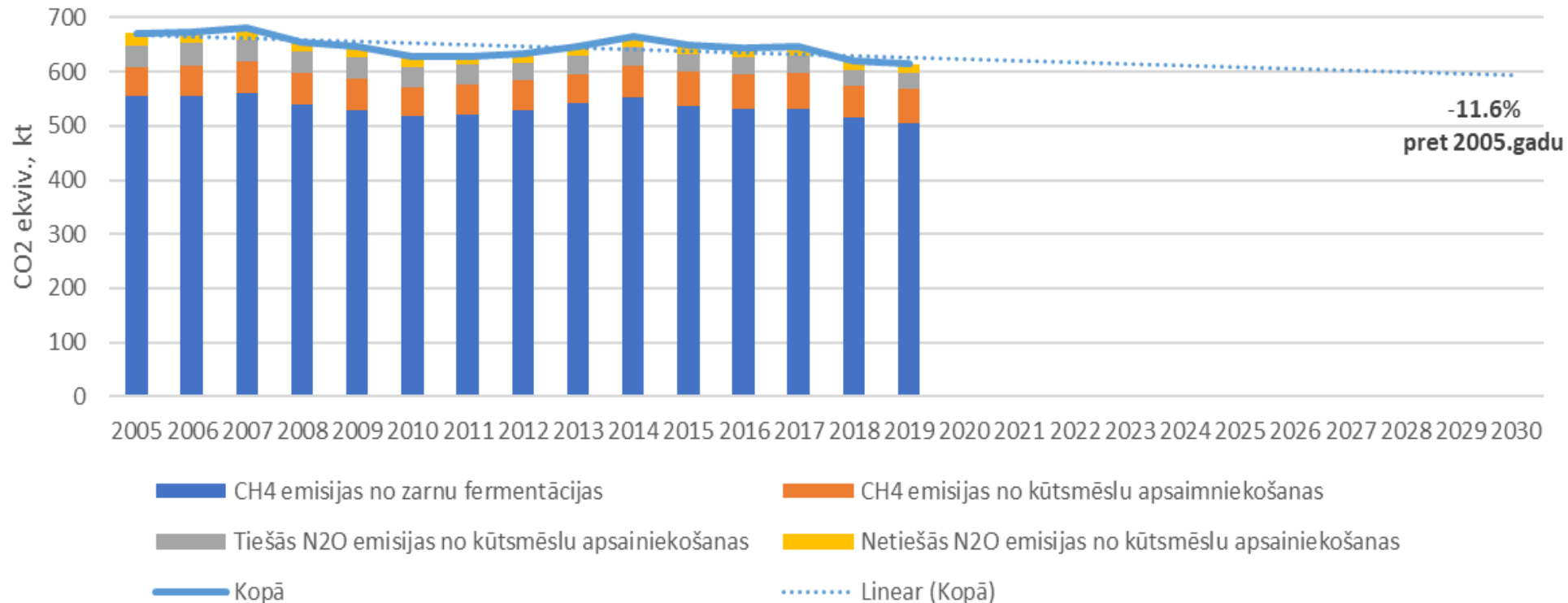

Avots: Eurostat

Tukšāks piens nozīmē:

- lielākas loģistikas izmaksas;
- lielāks enerģijas patēriņš pārstrādē;
- vairāk pārstrādes notekūdeņu.

KLIMATA PĀRMAIŅU UN VIDES PIESĀRŅOJUMA MAZINĀŠANA

Avots: autoru aprēķini pēc NIR datiem

	1-9	10-29	30-49	50-99	100-199	>=200	Bioloģiskās
N izmantošanas efektivitāte (NUE)	11.7%	14.2%	13.9%	12.1%	13.1%	11.8%	11.6%

- EKONOMISKI NOTURĪGAI UN VIDES ZINĀ ILGTSPĒJĪGAI PIENA

NOZARFI

Piena ražošanas orientācija uz piena saunas (tauku un olbaltumvielu) īpatsvara paaugstināšanu pienā

Saimniecību vadītāju zināšanu un kompetences paaugstināšana par piena saimniecības vadību un piena ražošanas organizēšanu

SEG un amonjaka emisiju samazināšanas un NUE uzlabošanas plānu izstrāde saimniecībās

Investīciju atbalsts un finanšu instrumentu pieejamība darba ražīguma uzlabošanai, saimniecību iegādei

Ciltsdarba programmu orientācija uz Zaļā kursa izaicinājumu risināšanu

Ieva Leimane

AREI BEN pētniece

ieva.leimane@arei.lv

Paldies, ka uzklausījāt!

Uz tikšanos!

M. Cimermaņa foto